

**LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJOS
DARBO TARYBA**

Užsienio reikalų ministrui
Gabrieliui Landsbergiui

2023-08-08 Nr. 11

Kopija
Užsienio reikalų ministerijos kanclerei
Ingai Černiuk

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DIPLOMATINĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1012 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TAIS NR. 23-11127)

Darbo taryba susipažino su Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1012 pakeitimo įstatymo projektu TAIS Nr. 23-11127 (toliau – Įstatymo projektas). Aiškinamajame rašte teigiama, jog šiuo Įstatymo projektu užtikrinama, kad Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatymo nuostatos dėl darbo užmokesčio ir diplomatų tarnybinės veiklos vertinimo atitiktų Valstybės tarnybos pertvarkos pirmojo etapo pagrindinius principus, bei atliekami kiti tikslinamojo pobūdžio pakeitimai. Vis dėlto atkreipiame dėmesį, kad nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigaliosiančios Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 redakcijos 2 straipsnio 8 dalies 12 punkte nustatyta, kad „*šis įstatymas netaikomas diplomatams*“, todėl automatiškas visų Valstybės tarnybos įstatymo nuostatų perkėlimas į Diplomatinės tarnybos įstatymą nėra privalomas.

Darbo taryba taip pat atkreipia dėmesį, kad rengiant Valstybės tarnybos reformą buvo ypatingai akcentuojamas darbuotojų atstovavimą įgyvendinančių asmenų įtraukimas kuriant įstaigų ir institucijų darbo apmokėjimo sistemą ir pačių darbuotojų įsitraukimas į jų darbo sąlygas nulemiančių sprendimų priėmimą viešajame sektoriuje. Siūlomame Įstatymo projekte darbuotojų atstovavimą įgyvendinančių asmenų dalyvavimas minėtuose procesuose yra eliminuojamas, priešingai nei nustatyta 2024 m. sausio 1 d. įsigaliosiančio Valstybės tarnybos įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje. Atsižvelgdami į tai, siūlome Įstatymo projekto 12 straipsniu keičiamo Įstatymo 36 straipsnio 2 dalį ir Įstatymo projekto 37 straipsniu keičiamo Įstatymo 96 straipsnio 2 dalį papildyti taip: „***Darbo apmokėjimo sistema yra nustatoma kolektyvinėje sutartyje. Kai nėra tai nustatančios kolektyvinės sutarties, darbo apmokėjimo sistemą nustato užsienio reikalų ministras ir paskelbia viešai Užsienio reikalų ministerijos interneto svetainėje.***“. Taip pat siūlome Diplomatinės tarnybos įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nustatyti, kad nustatant diplomatų pareigybių skaičių konsultuojamasi su darbuotojų atstovavimą įgyvendinančiais asmenimis, kaip yra numatyta ir Valstybės tarnybos įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje.

Įstatymo projekte nustatyti pareiginės algos koeficientų ir priedo už diplomatinį rangą koeficientų dydžiai patikslinti, perskaičiuojant juos pagal Pareiginės algos bazinio dydžio nustatymo įstatymo nuostatas. Darbo taryba siūlo ne tik buhalteriskai perskaičiuoti, bet tuo pačiu peržiūrėti ir padidinti nuo Diplomatinės tarnybos įstatymo priėmimo 1998 metais nekeistus priedo už diplomatinį rangą koeficientus. Šis padidinimas ne tik paskatintų diplomatus siekti aukštesnio diplomatinio rango bei paskatintų juos vykti į rotacijas darbu užsienyje, bet ir didintų diplomatinės tarnybos konkurencingumą lyginant su visa valstybės tarnyba.

Išnagrinėjusi Įstatymo projektą, Darbo taryba atkreipia dėmesį, kad nustatant minimalius pareiginių algų koeficientus darbuotojams, dirbantiems pagal terminuotas darbo sutartis, yra užprogramuojamas drastiškas jų atlyginimų mažėjimas (pavyzdys pateikiamas lentelėje):

Pareigybė	Dabartinis koeficientas	Dabartinis atlyginimas (be gyvenimo lygio koeficiento), eurai	Būsimas minimalus koeficientas	Būsimas minimalus atlyginimas (be gyvenimo lygio koeficiento), eurai	Skirtumas
Administratorius, padėjėjas	11,5	2127,5	0,77	1374,76	-752,74
Vyresnysis specialusis kurjeris, ūkvedys, vairuotojas	7,59	1404,15	0,4	714,16	-689,99

Atsižvelgiant į tai, kad 2024 m. minimalioji mėnesinė alga didinama iki 924 eurų, ir į tai, kad kai kurioms valstybėms nustatytas su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijos koeficientas yra mažesnis nei 1, gali susidaryti situacija, kai dalies darbuotojų, dirbančių pagal terminuotas darbo sutartis, atlyginimas bus mažesnis nei teisės aktais nustatyta minimalioji mėnesinė alga. Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 straipsnyje apibrėžiama, kad „*Minimalusis darbo užmokestis (minimalusis valandinis atlygis ar minimalioji mėnesinė alga) – mažiausias leidžiamas atlygis už nekvalifikuotą darbą darbuotojui atitinkamai už vieną valandą ar visą kalendorinio mėnesio darbo laiko normą. Nekvalifikuotu darbu laikomas darbas, kuriam atlikti nekeliami jokie specialūs kvalifikaciniai įgūdžiai ar profesiniai gebėjimai.*“. Tokiu atveju minimalaus ar mažesnio nei minimalus atlyginimas mokėjimas pagal terminuotas darbo sutartis dirbantiems darbuotojams, kurių pareigybų aprašymuose yra nustatyti specialieji reikalavimai, būtų galimas Darbo kodekso nuostatų pažeidimas. Atsižvelgdami į tai, siūlome peržiūrėti Įstatymo projektą numatomus minimaliuosius pareiginių algos koeficientus ir numatyti didesnius pareiginių algos minimaliuosius koeficientus.

Darbo taryba taip pat teikia šiuos pasiūlymus Įstatymo projektui:

1. Įstatymo projekto 17 straipsniu, kuriuo keičiamas Diplomatinių tarnybos įstatymo 42 straipsnio 1 dalies 1 punktas, siūlomas pakeitimas išbraukti žodžius „*karjeros ar statutinio*“ neatitinka nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigaliosiančios Valstybės tarnybos įstatymo redakcijos 14 straipsnio 15 dalies nuostatų, kuriose nustatyta, kad diplomatai gali būti laikinai perkelti tik į karjeros valstybės tarnautojų pareigas kitoje institucijoje ar įstaigoje. Siūloma šio pakeitimo atsisakyti ir atitinkamai patikslinti Įstatymo projekto 18 straipsnio, kuriuo keičiama Diplomatinių tarnybos 43 straipsnio 4 dalis, nuostatas. Taip pat neaišku, kuo Įstatymo projektu keičiamame Diplomatinių tarnybos įstatymo 42 straipsnio 1 dalies 1 punkte apibrėžtas „*laikinas perkėlimas į karjeros ar statutinio valstybės tarnautojo pareigas kitoje valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje*“ skirsis nuo 43 straipsnio 8 dalyje minimo „*pasitelkimo padėti*“ kitai valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai ar kitai organizacijai įgyvendinti funkcijas“. Koks bus „*pasitelkto*“ diplomato statusas ir garantijos, kas jam mokės atlyginimą, kuri institucija vertins jo tarnybinę veiklą ir kaip bus užtikrinamos galimybės jam siekti karjeros diplomatinėje tarnyboje, kokią įtaką toks „*pasitelkimas*“ turės diplomato rotacijai ir pan.?

2. Įstatymo projekto 33 straipsniu, kuriuo keičiamas Diplomatinės tarnybos įstatymo 91 straipsnis, siūloma atsisakyti nuostatų, kuriomis buvo nustatyta galimybė diplomatom, baigusiems tarnybą, sudaryti terminuotas darbo sutartis dėl mentorystės. Siūlome tokią galimybę palikti ir šio Diplomatinės tarnybos įstatymo 91 straipsnio 3 dalies nuostatas patikslinti nustatant, kad terminuotos darbo sutartys dėl mentorystės sudaromos užsienio reikalų ministro nustatyta tvarka.
3. Įstatymo projekto 41 straipsnio 4 dalimi nustatyta, kad *„Įsigaliojus šiam įstatymui, diplomatom iki šio įstatymo įsigaliojimo nustatyta pareiginė alga negali būti sumažinta tol, kol jie eina tas pačias pareigas“*. Kadangi diplomato perkėlimas rotacijai taip pat yra perkėlimas į kitas pareigas, būtina užtikrinti, kad dėl tokio perkėlimo diplomato pareiginė alga nebūtų sumažinta.
4. Įstatymo projekto 41 straipsnio 6 dalimi nustatyta, kad *„Įsigaliojus šiam įstatymui, darbuotojams iki šio įstatymo įsigaliojimo nustatyta pareiginė alga negali būti sumažinta iki darbo sutarčių galiojimo pabaigos.“*. Atkreipiame dėmesį, kad dalis darbuotojų, dirbančių pagal terminuotas darbo sutartis, diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose dirba nuo kelių iki keliolikos metų, ir terminuotos darbo sutartys su jais būna sudaromos iš naujo kas kelerius metus. Per darbo laiką diplomatinėse atstovybėse ar konsulinėse įstaigose šie darbuotojai būna sukaupę didelę darbo patirtį, kontaktus, išlaiko institucinę atmintį ir yra ypatingai vertingi keičiantis iš sostinės rotuojamiems diplomatom. Būtina užtikrinti, kad gerai ir labai gerai vertinamiems darbuotojams, su kuriais sudaromos naujos terminuotos darbo sutartys, pareiginė alga nebūtų sumažinta dėl formalaus pareiginės algos koeficientų pakeitimo.

Pirmininkė

Sandra Brikaitė